

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY IX - SEGONA EPOCA

SETEMBRE - OCTUBRE DE 1927 :: N.º 49

SUMARI:

TEXT: Un tast de la Jungfrau, per *Joan Duch*.—Mont Perdut i Vignemale, per *J. Altimira*.—Crònica.—Fulla d'Excursions.

GRAVATS: Costat Nord del Vignemale.—El Mont Perdut (3353 mts.) Part superior del glacier del Vignemale. A dreta la Pica Llarga.—Vignemale vist del refugi d'Ossoue.—Panoràmica del cercle de Gavarnie.—Coll i cims d'Aztazou des de l'estany de Touquerouye.—Vall de Gaube, Fots. *J. Altimira*.

RADIO TELEFONIA

MOTORS. - TRANSFORMADORS. - GRUPS. -
BOMBES. - CONTADORS. - AUTOMÒBILS

ISIDRE ARMENGOL

Sant Pere, 35 :-: Telèf. 1066
TERRASSA

INSTAL·LACIONS COMPLETES
DE VIDRES I CRISTALLS PLANS

PREUS ECONÒMICS

HUC JOAN BASSINER

Successor de Joan B. Rovira

Sant Jaume, 35.-Tel. 960-Terrassa

FABRICA DE TEULES

TEULES PLANES
tipos MARSELLA, marca

SEGUÉS,
DONADEU I C.^A

Despatx: FONT-VELLA, Núm. 1

Telèfon, 537

FÀBRICA: Sant Marià, 193

Telèfon, 485 - TERRASSA

Garantim la porositat, resistència i color vermell

Josep Castin

JOIERIA I RELLOTJERIA

Arrabal, 25

MOBLES
DE LUXO
Y TAPIS
SERIA:

FUSTA
RIAMFA
BRICAB
SERRAR

Despatx:
Sant Pere, 40

Tallers:
Galileo

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY IX

Segona època

SETEMBRE - OCTUBRE 1927

NÚM. 49

UN TAST DE LA JUNGFRAU

ENS trobàvem amb un amic el dia setze del Agost passat a Interlaken en el cor de Suïssa, en ple Oberland bernès. Hi havíem fet cap després de visitar la fina i aristocràtica Ginebra i la universitària i patriarcal Lausanne; després d'haver travessat el llac Léman i haver escalat amb un pintoresc tren de cremallera el coll de Jaman que s'alça damunt la contrada vinícola de Montreux i que separa la regió de parla francesa dels cantons alemanys de la Suïssa.

Abans d'arribar a Interlaken havíem fruit kilòmetres i kilòmetres de paisatge típicament suís, d'aquell paisatge de postal il·luminada: el prat, les vaques, la caseta de fusta, el rierol, etc.

Interlaken és una mena de Camprodon més gran i especialment més luxós, ple de hotels grans com palaus i de jardins meravellosos; sobre tot ple d'anglesos. (No hi haurà al estiu més anglesos a Suïssa que a Anglaterra?) Aposentat entre el llac de Toune i el de Brienz units ambdós pel brugidor riu Aar, Interlaken gaudeix d'una situació admirable.

Encisats nosaltres del magestuós espectacle que des d'Interlaken ofereix la Jungfrau amb el Monch i l'Elger arrenglerats a son costat, decidim pujar a veure-la d'aprop.

Certament no anàvem preparats per a un escalament alpí i no portàvem cap atuell de prestigi montanyenc, aixís deixàrem de banda, (prudents que els anys ens comencen a fer ser) l'ascensió al pic (4167 metres), i ens contentàrem de pujar fins al Jungfraujoch o sia el coll de la Jungfrau on s'ajunta amb el Monch, lloc on arriben els trens de cremallera nomenats del Wengernalp.

El matí de l'endemà, muntem en el tren que surt de la estació Inter-

laken-est per ésser a dalt als volts del migdia. Plovisca. Dintre el vagó, llevat de nosaltres i una parella, que parlen en castellà, de Madrid i de Sant Sebastian, tots els demés viatgers són anglesos i alemanys. Continua el paisatge suís de crom; grans boscos de pins drets com un fus talment com si al néixer portessin un plom que els privés de desviar-se.... Zweilutschinen, això és una estació on es bifurca la línia de la Jungfrau. Anem enfilant-nos per la formosa vall de Lauterbrunnen qual poblat voltat d'hotels i de cascades deixem al fons. Muntanya amunt els conreus es fan rars, sols pasturatges i les munions de pins negres... Wengen, un poblet minúscul amb un hotel immens. Més amunt encara trobem Wengernalp, on diuen va sojornar Lord Byron. I entre un desolat paisatge de muntanya arribem al hotel de la Scheidegg, punt culminant de la línia que ara davalla per la vall de Grindervald i fa la circumvalació de les estribacions de la Jungfrau.

Aquesta, amb tota sa magestat imposant, immens macís de neu, gel i roques, la tenim davant. L'espectacle és tan formós que molts se'n contenten i resten aquí. Nosaltres ens encabim en un altre tren més petit, de cremallera amb vagons de una sola classe i calefacció. Dels nou km. que recorre aquest carrilet, set són en túnel sota les roques que aguanten les geleres.

Pugem en descobert fins a Eigergletscher, on baixem malgrat el fred, a contemplar la gran gelera de l'Eiger que es a tocar. Després túnel amunt. Al costat dos xicots alemanys autòctons amb ulleres i amb el cap quadrat. Al altre costat un altre alemany que diu facècies en mal anglès i fa riure als nombrosos anglesos. Entre les dones lletges del vagó, brilla com un sol una angleseta riallera i deliciosa cofada d'uns tirabuixons adorables.

Eigerwand és una parada on tothom baixa del tren i per uns corredors de roca hom fa cap a unes mirandes envidrades d'on es gaudeix una vista grandiosa sobre les valls inferiors i sobre les vessants nevades. El tren avisa i no arrenca fins que tothom ha pujat. Al quilòmetre set, torna a aturar-se a Eismeer, punt de partida per a les excursions al Mar de Glaç tot ple d'afroses esquerdes, que dominem magnífic i ple de sol, des de les galeries del restaurant.

En les mateixes andanes de la estació final, dintre mateix del túnel hi han entrades als hotels. Un ascensor ens puja a un ample i luxós menjador, construït amb fusta i entaforat dintre la muntanya amb uns

immensos vidres damunt el glacier d'Aletschs, el més gran d'Europa. Mentre dinem, el sol damunt la neu ens enlluerna, però després les boires guanyen i el temps devé rufol i agressiu.

Pujant la escala del hotel sentim el respirar penós per la pressió atmosfèrica. Ja en el replà, eixim per un forat vers les neus eternes. Tot és tapat. El vent fort remolina la neu fresca, caiguda ahir, i ens n'embolcalla. Sentim puntes de glaç a les orelles, als ulls, per tot el rostre; com una dutxa gelada i rabiosa, mes tanmateix avancem mig cecs, endevinant altres gents davant nostre.

A unes dues centes passes hi ha el propi coll de la Jungfrau (3470 metres). Entrem en uns túnels de gel agençats pels soldats alpins; el gel és prim i la claror exterior hi transparenta en blaus i verds de cristall com quelcom submari. Des de la boca dels túnels contemplem el vent desfermat jugant amb la neu i les boires i considerem la omnipotent i terrible muntanya, bella i mortífera, encisadora i inexorable: aneu, relisqueu una mica i en un moment sereu a la eternitat; deambuleu-hi sense guia i la nit sense esmentar-ho us caurà al damunt convertida en mortalla. Passeu pel baix d'una vessant i una allau us colgarà i conservarà vostre cos fresc una pila d'anys... Però malgrat tot, què hi ha al món de més formós i de més magníficent que aquestes soletats blanques!

Davallem altra vegada al restaurant. Al defora el termòmetre marca cinc graus sota zero i acabem de passar l'estona comprant la consabuda flor de neu, escrivint postals, parlant i mirant com els núvols es barallen amb la montanya. Tothom sembla que tingui argent-viu a les venes, tothom es mou i crida i s'agita. Es el miracle de la neu i la altura.

A les dues el tren ens pren muntanya avall. En les dues parades baixem, però el pànorama és tapat completament per una tupida cortina grisa; fins que som a descobert no veiem les geleres interiors i les boires embolcallant els cims.

Ens acomboiem en l'altre tren i davallem per la frondosa i salvatge vall de Grindervald, lloc d'estiuieg d'anomenada, fins a l'estació d'aquell enrevessat nom: Zweilutschinen on hem bifurcat al anar amunt, lloc on veiem camperols amb uns xirois trajos típics del país, segurament subvencionats per l'estat suís per enllemnir els turistes: I arribem a Interlaken a entrada de fosc, ben satisfets de l'excursió, puix hem vist la reina del Oberland primer amb el sol, i després enmurriada.

J. DUCH.

MONT PERDUT I VIGNEMALE

DIES 13 AL 21 D'AGOST

L'AMIC Suana que, en la nostra companyia i seguint la costum de anys anteriors, es proposava estendre el seu coneixement de la carena pirenenca, es trobà a última hora amb certes dificultats, que contràriament a la seva voluntat, li privaren de fer l'acostumada sortida, aixís i tot, amb el company Belil, decidirem fer el mateix itinerari projectat, que constituí la nostra primera excursió als Pireneus Centrals. El temps no ens fou molt favorable, ja que en els cims principals, la boira no ens deixà fruir; amb tot, els dies que feu bó, per aquelles grans geleres, fondes valls i nombrosos precipicis, visquérem hores d'inoblidable recod.

Dies 13 i 14.—Eren les sis de la tarda, que el tren ens allunyava per vuit dies de la nostra llar, penjats podem dir-ne, tant nosaltres com el bagatge, en els graons d'un cotxe de primera plé com un ou, en quina incòmoda situació tinguérem d'anar fins aprop de Lleida on baixàrem, visitant els Camps Eliseos, la Rambla de Ferran i el Segre que presenta un aspecte trist, escorregut pel canal de la «Canadiense» que li pren l'aigua.

Novament altre trajecte de tren per extensa planúria platejada per la lluna, fins a Montcò, on pujem per assalt a l'auto per Barbastre, començant l'inacabable i molest viatge fins a Broto (uns 130 km.), en quina vila s'arriba a migdia. Tot fent via cap a Boltaña, la carretera travessa una regió montanyosa i deserta, pelada, albirant-se ja la carena pirenenca, i destacant-se els grandiosos macius del Mont Perdut i les Maleïdes.

Arribats a Broto, capital de la vall d'aquest nom, nostres espatlles comencen a quedar preses per les feixugues motxilles i remuntem l'Ara per a dinar a Torla, amb un sol xardorós que hauríem dit que'ns trobàvem a la platja i no dintre el Pireneu. Jo portava un meló que era l'il·lusió del meu dinar i al encetar-lo, desil·lusió!, era amargant de tan traqueteig i calor damunt l'auto.

No tardà en arribar l'home que havíem llogat per a portar-nos l'equipatge damunt d'una mula fins a Arazas i prompte entrem a la vall

d'Ordessa, joia del Pireneu i parc Nacional, plena d'ufanoses boscúries, salts d'aigua i tancada en sota sa extensió per altíssimes parets verticals; la vista no es cansa de mirar, sobretot en el pla de les cases d'Ordessa, format per un gran eixamplament de la ribera, cobert per gegantins faigs, des d'on es veu la cascata del cercle de Cotatuero que es despenja de més de 100 ms. d'alçada.

Al ésser a l'estret d'Arazas, ja a fora del bosc, plantem la tenda, i sopem, i poc després d'haver-ho fet, sentíem lleugera fressa de fullaraca. No feia gens de vent i altre volta repetí el mateix soroll; aleshores no ens quedà dubte de que per allà teníem algún veí que no ens convenia; agafem els piolets com a mida de precaució i cap a esbrinar del que's tractava; de sobte, en mig de la fosca regnant, veiem al nostre davant una bèstia grossa; blanca, al veure-la parem d'enraonar i jo vareig creure trobar-me davant un bucardo, grosses cabres selvatges que tenen l'estatge en aquella vall. Aleshores amb els piolets a punt d'escometre, deliberem si matarla o no; l'ignorància d'amb qui teníem d'haver-nos-les, refredava un xic la nostra intenció i després del meu company tirar-li alguns rocs i sentir les nostres veus, l'animal marxà d'allà poc a poc com si tal cosa, deixant-nos per fi el camp nostre per poder dormir tranquilament.

Dia 15.— Eren les 4 del matí que'ns aixecàvem, i al treure el cap a fora el meu company, veu amb la natural sorpresa, que a cinc o sis metres de la tenda, dessota d'uns petits arbres que hi havia, s'estava el mateix animal de la vetlla; prenem les mateixes precaucions de l'altra vegada i agafo un llum elèctric que portava, i tot enlluernant-lo veiem que tenia un cap gros i unes orelles llargues..... i sabeu què era? doncs era un burro blanc d'uns pastors que no eren molt llunyans; i qui s'havia de creure tal cosa en aquelles solituds! I pensar que per poc el matem. Quina planxa si ho arribem a fer!

Pleguem la tenda i comencem la part més pesada de l'excursió, al arribar al cercle de Soaso, cal guanyar la dreta paret que volta tota la vall, cosa que's fa fàcilment a la dreta de la cascata, un xic apartat d'aquesta, on per passar més bé, hi han collades a la roca deu grapes de ferro; passat aquest pas, s'entra en el maciu de les Tres Sorores, format pels cims del Cilindre, Mont Perdut i de Ramond, que tenim davant nostre i per marcar el camí que s'acosta al port de Góriz, hi ha visibles d'una a l'altra, varies torretes de pedra.

Nosaltres, per no anar a revoltar al port de Góriz, deixem bona estona el camí, tenint de tornar a agafar-lo, ja que perdem molt temps per aquell accidentat terreny; la pujada és ferma i seguida, contribuint a fer-la més llarga, el pes de les motxilles.

Tot pujant fins el petit estany que hi ha dessota el coll del Mont Perdut, es veu al dessota, el refugi construït per l'entitat excursionista «Peñalara» de Madrid.

Tot d'una, s'ens presenta als ulls el desitjat estany (alt. 2950 metres aprox.), cobert en gran part pel glaç.

Després de menjar alguns aliments, empenem sens motxilla l'ascensió al Mont Perdut, per la dreta canal coberta en part de neu, que puja directament al cim; tot pujant per aquell esllavissadís pedregam, les boires que fins aleshores ens havien permés veure els cims, comencen a arrossegar-se pel Cilindre i el Mont Perdut.

Per fi a la una de la tarda, assolim el cim (3353 mts.), sobirà de la més bella regió pirenenca i el quart en alçada de tota la carena. (1)

La boira ho embolcalla tot, privant-nos de l'immens panorama que's disfruta des de tan enlairat mirador; és per tant inútil estar-se a dalt i després de fer constar la nostra estada en la llibreta que hi ha, amb deu minuts i per la mateixa canal de pujada, tornem a l'estany rellescant per la neu apoiats en els piolets.

Prenem les motxilles i guanyem el coll del Mont Perdut, entrant en mig de la boira en el glacier; la baixada l'efectuàrem pel mateix sistema de rellescades, amb força rapidesa, trobant ja molt avall algunes esquerdes fàcils d'evitar.

Prop de la desembocadura de l'estany glaçat de Touquerouye, es troba la casa-refugi dels obrers qui hi treballen, on anem a passar la nit, havent-hi també dos excursionistes anglesos acompanyats de dues simpàtiques miss, que's proposen fer el Cilindre a l'endemà.

Dia 16.—Aquest dia que l'havíem destinat a no fer cap itinerari, es presentà clar i assolellat, essent el que fruïrem més de tota l'excursió; primer de tot anem a veure els nostres veïns francesos del refugi de Touquerouye, que l'estant engrandint pel costat d'Espanya. Al nostre davant, tenim un grandióс spectacle, format pels enlluernadors

(1) 1, l'Aneto 3404, 2, el Posets 3367 i 3 la punta d'Astorg o del Mig 3354 a l'Oest de l'Aneto.

glaciers que s'estenen dessota el Mont Perdut, Cilindre i Marboré, tenint als nostres peus l'estany on s'hi passegen nombrosos blocs de gel.

Després d'esmorzar, anem a treure el cap sobre la vall de Bielsa que's domina extensament, veient-se a la dreta el refilat pic de la Munia, i també admirem d'aprop la formidable cascata de seracs, única en els Pireneus espanyols.

L'estany de Touquerouye a 2560 mts. d'altitud, verge encara, prompte serà desfigurat, ja que la companyia d'electricitat, Fortuna de Bilbao, es proposa aixecar el seu nivell, nou metres, convertint-lo en un pantano per aprofitament elèctric, treballant-hi actualment uns 40 obrers, en quina casa l'excursionista és atès dins els medis de què disposen, per un modest preu.

A la tarda, tot remuntant-nos una mica per estudiar per l'endemà l'itinerari fins al coll d'Aztazou, del que no en teníem referències, sentirem com un fort tro, produït per l'estimbament d'un gran bloc de glaç de la cascata de seracs.

Dia 17.—Aquesta jornada semblà d'hivern, ja que tota ella es desenrotllà a gran alçada, trepitjant neu quasi tot el dia. Encara no clarejava que per sobre de la neu glaçada i seguint el curs de l'aigua, anem a trobar amb 5 quarts d'hora el coll d'Aztazou; del coll al cim occidental d'aquest nom (3018 mts.), hi han pocs minuts. El fort vent regnant, feia anar amb compte per l'estreta cresta de que està format, que per el coll Swan va a trobar el cim oriental (3083 ms.), essent estimbada per el costat de Gavarnie, quin poble i vall tenim als nostres peus a 1700 ms. de fondària, fent l'efecte d'un paisatge suís. Al nostre davant al nord veiem isolat el Pimené dominant esplèndidament tota la comarca; al costat oposat, s'aixeca el Marboré accessible per la dreta cresta, considerada com un dels passos més de cuidado del Pireneu. Al lluny, hom remarca el Vignemale amb la seva gran gelera.

Tornem al coll i comencem dita cresta, no tardant en enfilem-nos fins al Marboré; aquest trajecte que dura una hora i mitja, és delicat, havent-hi alguns dolents passatges, mes als qui no els rodi el cap i estiguin un xic bregats amb la muntanya, no deu intimidar-los; tot éll és necessari posar en joc peus i mans per les insegures roques, especialment fins arribar a un petit nevè, on ja està fet el troç més dolent.

El cim del Marboré (3253 ms.), que no té apariència de tal vist de Tonquerouye, forma una ampla esplanada que s'extén a trobar el Ci-

lindre, caient vertiginosament sobre el cercle de Gavarnie, que tenim sota nosaltres i que junt amb el Talió mig tapat de boira, ens atreuen fortament la mirada.

Després, d'esmorzar al cim, tot revoltant el cercle, no tardem en veurens tapats per la boira, que dificulta l'orientació, trobant-nos tallats en un dels varis cims que hi ha. Tenim de baixar algunes dolentes parets, trepitjant continuament neu, fins a la ventilada Bretxa de Roldán.

Tot anant al Talió, aprop de la Falsa Bretxa, es troba arran de terra el refugi Gaurier, format per una cova, on cal entrar-hi arrossegant-se i en la que'ns disposem a passar la nit.

La nit en aquella alçada (2900 ms.), ajudada per la fredor humida de la roca, no ens deixà aclucar l'ull aixecant-nos diverses vegades per fer gimnasia i combatre el fred.

Mentrestant, a fora els elements es barallaven, plovent, llampegant i tronant.

Dia 18.—Al clarejar el dia, havíem concebut l'esperança de que el temps s'hauria desfogat, permetent-nos pujar al Talió, mes al separar la paret de rocs que'ns feia de porta veíem que continuava emboirat.

Traspasem la bretxa i el petit glacier convexe que hi ha, baixant per ràpida i dolenta costa al cercle de Gavarnie, enjoiat per un seguit d'altres i formoses cascates, destacant-se la principal que baixa vaporosament de més de 400 metres d'alçada, essent un dels salts d'aigua més alts d'Europa.

Per donar idea de la molta que'n baixa, sols diré per anar al pont de neu que hi ha a l'altra banda, ens fou molt difícil poder-la passar.

A l'hivern, deu presentar un aspecte fantàstic, aquest cercle, amb l'immensitat de grosses estalactites que s'hi deuen formar.

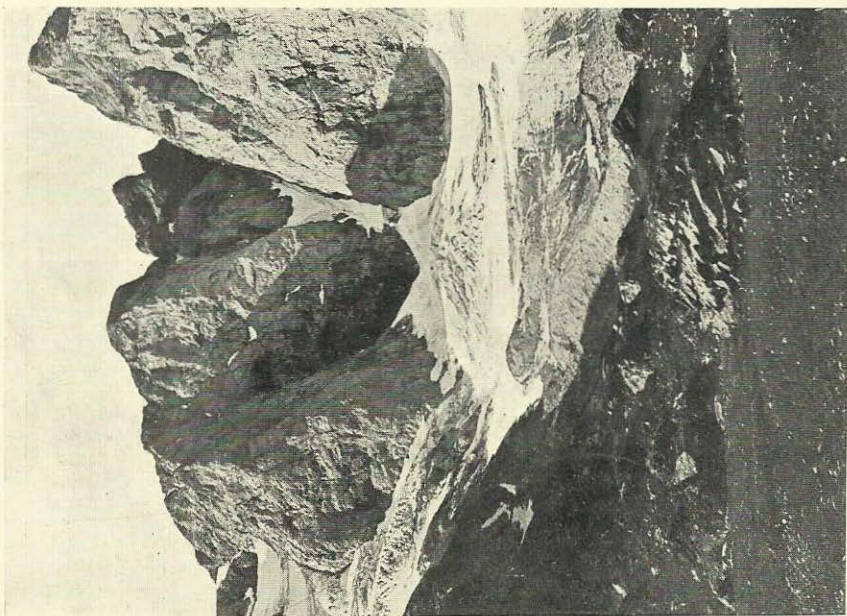
Una hora en avall, es troba el poble de Gavarnie tan visitat dels turistes, que bé s'ho mereix pel seu cercle, que constitueix una de les primeres meravelles del Pireneu, essent al mateix temps centre de grans excursions.

Des de la terrassa on dinem, per haver-se aixecat la boira, resseguim amb la mirada l'enfilall de cims que havíem recorregut, tenint a la dreta, la Bretxa de Roldán i el Talió, amagats per la punta de Serradets.

La tarda, fou empleada en preparar ço que necessitavem per l'ex-

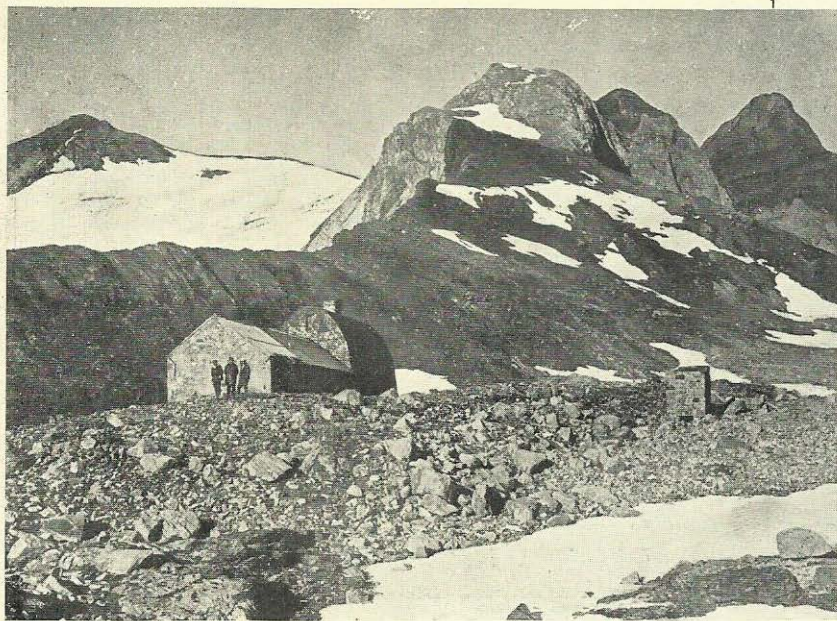
El Mont Perdut (3353 mts.)

Costat Nord del Vignemale

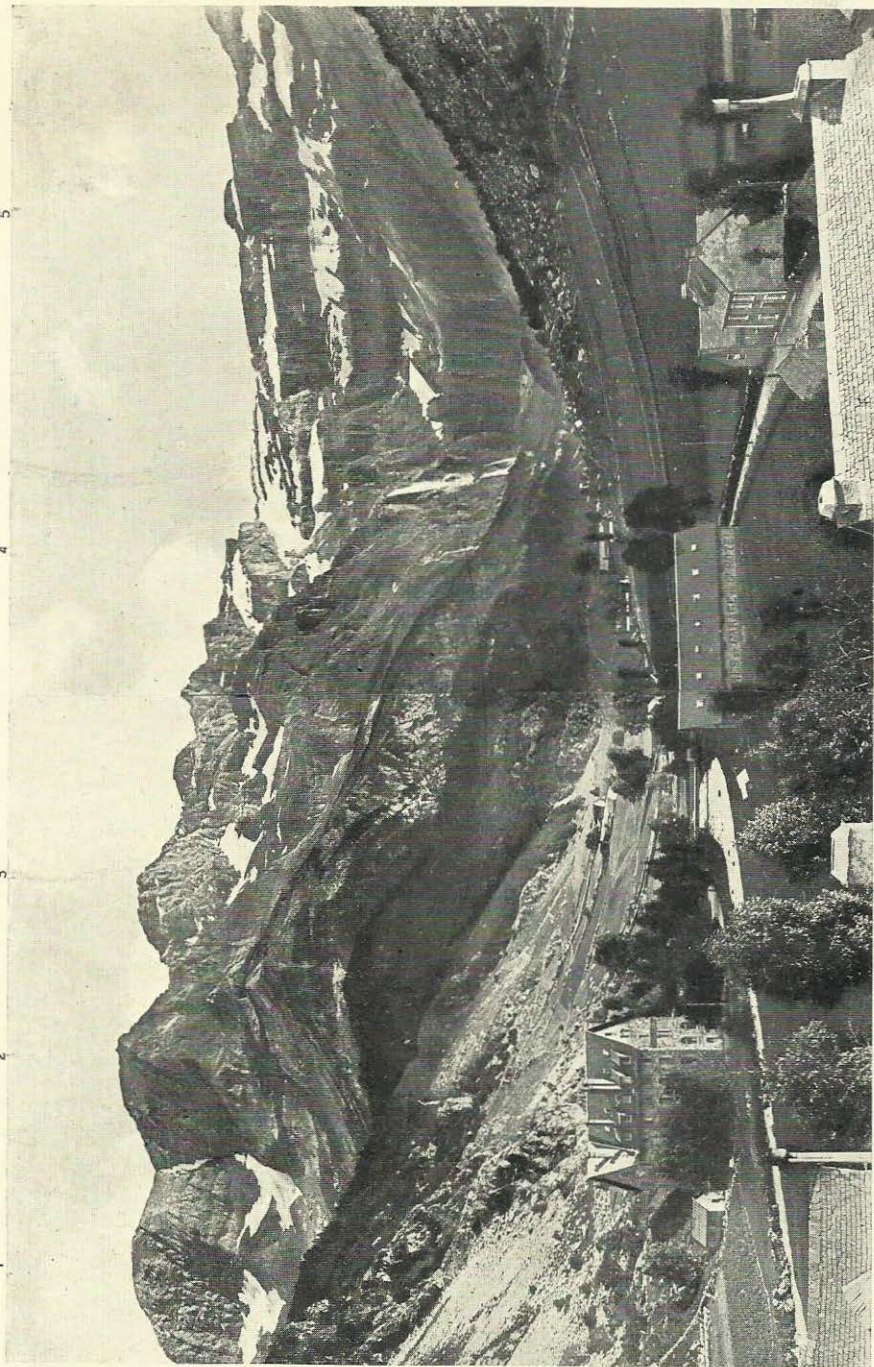

Part superior del glacier del Vignemale. A dreta la Pica Llarga

Vignemale vist del refugi d'Ossoue. 1, La Pica Llarga (3298)

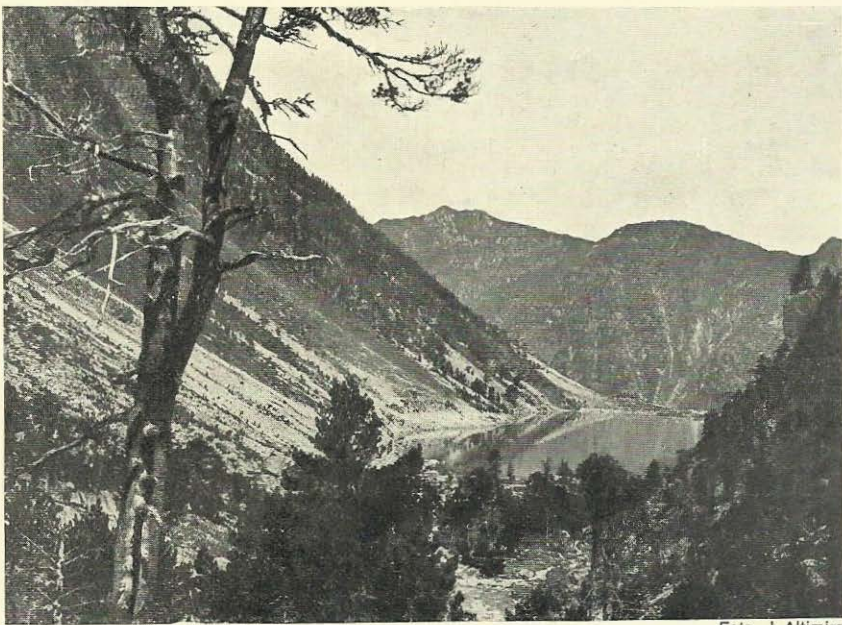
1 2 3 4 5

PANORAMICA DEL CERCLE DE GAVARNIE: 1, Azilazou Orient. (3083); 2, Azilazou Occid. (3016); 3, Marboré (3253); 4, Espatlla (3085); 5, La Torra (3017)

Coll i cims d'Aztazou des de l'estany de Touquerouye

Vall de Gaube

Fots. J. Altimira

cursió al Vignemale, disposant-nos a dormir i prendre revenja de la nit passada.

Dia 19.—Carreguem les motxilles a un cavall que les portarà fins que la neu ho permeti i remontem la vall d'Ossoue, travessant el riu varies vegades. Encara llua algun estel, i el cel, que es veia bastant serè, semblava prometre un bon dia.

Tot sovint, trobem grans plans on pasturen alguns remats de vaques, vall amunt se'ns presenta el gran macís del Vignemale i prompte comencem a trobar alguna congesta que barra el camí, tenint de fer-nos càrrec de les motxilles fins arribar al peu del glacier.

Allà les deixem, i prenent el necessari per l'ascensió, anem a tafanejar una mica, per entre l'esgavellament de que està format en la part baixa.

L'ascensió al Vignemale, tenim entès que's fa amb facilitat per la gelera o en part per la cresta del Montferrat; nosaltres, no coneixent el glacier i no volent embolicar-nos per les seves esquerdes, decidim pujar enterament per la cresta.

El temps s'havia anat emboirant, disposant-se a fer-nos la traveta.

Guanyada la cresta, amunt sempre, unes dues hores en contínua escalada, essent més difícil, en la part alta del Montferrat; a l'esquerra, tenim recta i fonda pendent i a la dreta, sempre arrapat el glacier del Vignemale o d'Ossoue que s'extén a trobar la carena oposada, amidant uns 3 km. de llargada, per un d'amplada en la part superior, essent el segon del Pireneu en extensió.

La part alta, és plana i generalment unida i l'atruavessem per anar al coll de Cerbillone, on a estones la boira és destapada, poguent veure la vall de Broto i alguns dels estanys de Bramatuero.

Prop del coll, arran mateix de glacier, es troben tres grutes amb les portes mig ensorrades, que junt amb la del Paradís a 18 ms. del cim, constitueixen uns estimables refugis en cas de mal temps.

Arribar al cim culminant o Pica llarga (3298 mts.) i no moures més la boira d'allà, fou tot u. Després de dinar una mica alguns trons llunyans i l'haver de tornar a baixar aquella dolenta cresta, ens decideixen a abandonar tan enlairada punxa.

Atravessem depressa el glacier i tot baixant, a En Belil, se li arrenca un roc on s'apoiava, quedant després, de més d'un salt, a quedar

novament arrapat, salvant aixís una caiguda que li podia donar molt mal resultat.

Al arribar a un lloc que forma com un petit collet, cal baixar a trobar-lo, de cara sobre la timba, essent el troç més dolent de tot el descens; pedregava lleugerament i al escorre's un moment la boira veiem sota nostre, el glacier del Montserrat ple de tremendes esquerdes.

Agafades novament les motxilles, no tardem en arribar al refugi de Ossoue, propietat del Club Alpi francès de construcció semblant al d'Ull de Ter, situat a 2690 ms. alçada, guardat actualment, on anem a passar la nit.

Dia 20.—El temps, com de costum quan no teníem de pujar a algun cim, estava completament serè i al arribar al coll de les Oulettes teníem enfront nostre, una bona vista sobre el Chabarrou i el llunyà macís del Balaïtous.

Entrem a vall de Gaube dominada pel grandiósp espatat nord del Vignemale, que és una paret vertical que deu tenir uns 900 ms. d'alçada; més avall, es troba el petit estany d'Araillé, on enforca el camí que baixa del coll d'aquest nom, provinent del lloc d'Estom.

Baixant, baixant, arribem al bonic llac de Gaube de verdoses aigües que te 1 km. de llargada, el qual revoltem per la vora esquerra fins a l'hostaleria que hi ha prop del sobreixidor; al davant, en una punta avançada dins de l'aigua, es troba un petit monument en recordança d'unes víctimes que s'hi ofegaren.

Tot el trajecte per aquesta vall, ens resultà interessant, especialment en aquest llac. D'aquí fins aprop de Cauterets, es un espès bosc de grossos avets digne de veure, on apenes el sol hi té entrada. Llàstima que'l tinguérem de passar quasi corrent per no perdre el tren.

A Cauterets, gran punt d'estiueig i de turisme, després de dinar prenem el tren per Lourdes, on es trobava una peregrinació dels diversos departaments francesos, que és la més gran de l'any.

El poc temps que hi poguérem estar, fou ben aprofitat, visitant el castell, situat dalt d'un petit turó en mig de la població, convertit per el Touring Club en un interessant museu pireneic; sens torbar-nos anem a la Basílica per poder treure algunes fotografies, ja que'l sol anava a la posta, on veiem sobre lliteres els nombrosos malalts que aguantats per la fe, esperen de la Verge el miracle que deu guarir-los. A la cova de la Bernadeta, fumada de tanta cera com fa cremar la de-

voció, es troba gran nombre de devots que imploren a la Verge Blanca les seves gràcies.

A l'església no hi podem entrar, per estar tancada a n'aquella hora, anant-nos a sopar i després per ampla via plena de botigues dedicades a la venta de recordatoris, entrem novament al Santuari, que a n'aquella hora, com de costum, sempre que hi han peregrinacions, es troba il·luminat, marcant la seva arquitectura, de la que'n sobresurten enlairades torres, amb milers de bombetes, produint un efecte sorprenent. La típica processó de les antorxes a la que hi concorren milers de peregrins, ja estava començada, veient-se una bellugadissa de llums, que fent zigzagues s'anaven acostant a l'església, per l'ampla esplanada que hi ha al davant.

Dia 21.—A mitja nit, empenem el regrés, sortint amb l'express de Tolouse, i d'aquí, novament amb tren cap a Ax-les-Thermes, veient al passar per Foix, el castell d'aquest ex-comtat, que's troba enlairat sobre la població, en la fèrtil i riallera vall de l'Ariège.

D'Ax, sortia un auto que comptavem anava a Bourg-Madame, mes a n'aquella hora sols arribaba fins Hospitalet, no tocant-nos altre remei que travessar el gran túnel de Puymorens, que té més de 5 kms. de llargada, tenint la particularitat que per trobar-se en la carena divisòria d'aigües, per un costat desaigua al Mediterrani i per l'altre a l'Atlàntic.

Passat Porta, tenint el temps just per agafar el tren i ja cansats de córrer, aturem el primer auto que veiem baixar, que'ns deixa a la Torre de Carol, anant a peu fins a Puigcerdà.

Fa un efecte llastimós, veure l'explanació de la línia que s'estén per les valls de Carol i de l'Ariège, que té de lligar la capital de Catalunya amb Ax les Thermes. Ja fa anys que jeu allí com oblidada, mancant-hi sols posar la via, quins treballs fóren suspesos a conseqüència de la guerra europea.

Amb el transpirenàic de costum, ens anem acostant a la nostra ciutat, a la que arribem amb moltes ganes de tornar per aquelles belles terres recorregudes.

J. ALTIMIRA..

Crònica

Conferències.—Enguany, com cada anyada, es donarà en aquest Centre, durant la tardor i hivern, una tanda de conferències diverses sobre generalitats culturals. Contem amb la col·laboració de prestigioses personalitats de les lletres, de l'història i de l'art per aquest cicle proper al que procurarem donar tota la extensió possible. Inaugurarà el nostre distingit soci d'honor En Joan Santamaria, conegut novel·lista qui per raons especials no pogué donar l'anunciada conferència en el passat curs. Vindran després Octavi Saltor, J. M. Batista i Roca, Rovira Artigues, J. Bertran i Pijoan, J. M. Boronat, Manuel Valldeperas, F. Riu-Dalmau, i altres que han estat sol·licitats. Esperem que tots els socis voldran apreciar la gentilesa dels conferenciants i els esforços de la Comissió organitzadora en llur benefici.

Goigs.—Recordem novament l'obligació que tenim tots d'engruixir la nostra col·lecció, mitjançant aportacions contínues. Hom deu entregar els exemplars en bona presentació al Bibliotecari. Cal que tots ens hi esforcem per a poder, en data no llunyana, celebrar-ne una bona exposició.

Curset d'Esperanto.—El dia 15 de Setembre finí el curset de la llengua internacional Esperanto, que donà durant l'estiu, en el nostre estatge, el conegut i meritíssim professor Sr. Delfí Dalmau. Aquest curset estiuenç organitzat d'acord amb el Grup esperantista «Lumon», assolí un èxit ben remarcable, car s'hi inscriviren una trentena d'alumnes, entre els que s'hi contaven molts consocis nostres.

Junta General Ordinària.—El dia 23 de Setembre, d'acord amb les disposicions dels nostres estatuts, s'efectuà la reunió de la Junta General Ordinària, a la que assistí un regular nombre d'associats. Després de llegir i aprovar sense esmena, l'acta de la reunió anterior i l'estat econòmic de l'entitat, es passà a la renovació reglamentària dels càrrecs vacants: Vis-president, Secretari, Tresorer, Bibliotecari, President de Ciències Naturals i President de la Comissió Organitzadora d'excursions.

El senyor president explicà els motius que han decidit a la Junta a

presentar a la reelecció els senyors Palet i Barba i Frederic Segué. Ambdós tenen encarregat el treball de publicació de la Guia de Sant Llorenç a la que tantes hores han dedicat, i que, si bé ara ha restat momentàniament encallada, a causa de les moltes obligacions del senyor Palet i Barba amb el generós propòsit de surtir d'aigua la nostra ciutat, i a causa de no haver-s'ens complert per part de l'Areonàutica Naval diverses promeses de fotografies del maciu, no per això hom deixa abandonat. Per çó, perquè puguin i tinguin l'obligació moral de portar a fi el projecte hom recomanà la seva reelecció.

A proposta del mateix senyor president hom acordà per unanimitat expressar al senyor Palet i Barba la satisfacció amb què el Centre Excursionista s'ha assabentat del resultat dels llargs estudis a què d'algun temps a aquesta banda s'ha dedicat; manifestant-li oficialment el desig unànim de l'assemblea de que, en els treballs de prospecció d'aigües, per mitjà dels dispositius de la seva invenció, pugui arribar a conclusions favorables i definitives.

El Consell Directiu i les diferents Comissions de la nostra entitat han quedat constituïdes com segueix:

Consell Directiu.—President, Antoni Boada i Lladó; Vis-president, Frederic Segué i Autonell; Secretari, Lluís Sarlé-Roigé; Sots-secretari, Josep Palau i Codina; Tresorer, Manuel Astals i Tatché; Bibliotecari, Jaume Tria i Torras.—Vocals: Domènec Palet i Barba, Joan Duch i Agulló, Pere Sala i Flotats, Joan Borràs i Rocabert, Ramon Torredemer, Jaume Altisen i Miquel Llobet.

Comissió redactora de «Arxiu».—President, Pere Sala i Flotats; Secretari, Joan Benet i Puig.—Vocal, Isidre Suana i Picanyol.

Comissió Organitzadora d'Excursions.—President, Joan Borràs i Rocabert; Secretari, Joan Benet i Puig.—Vocals: Josep Belil, Joan Font, Marian Armengol.

Comissió de Ciències Naturals.—President, Domènec Palet i Barba.

Comissió d'Arqueologia, Història i Art.—President, Joan Duch i Agulló.

Secció d'Atletisme.—President, Jaume Altisen; Secretari, Juli Alvarez; Tresorer, Rafel Roig.—Vocals: Prudenci Soler, Pere Llargués, Lluís Sarlé-Roigé, Joan Ballbé.

Secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya.—President, Ramon Torredemer; Secretari, Eduard Noguera; Tresorer, Manuel Ciosa.—Vocals: Jaume Tria, Joan Borràs, Joan Font.

Secció de Fotografia.—President, Miquel Llobet; Secretari, Manuel Astals; Tresorer, Ricard Altayó; Arxiver, Jaume Grierà.—Vocals: Joan Torredemer, Josep Llenas.

Atletisme.—Des de la darrera crònica d'aquesta secció s'han realitzat fets de tanta importància que sentim sincerament no disposar de l'espai suficient per a ressenyar-los amb tota atenció. En la premsa local i forana, però, han estat acollides detalladament totes les actuacions de la nostra secció, que ja coneixen els socis.

No podem deixar, però, de ressenyar alguns actes que han augmentat la ferma personalitat que tenim guanyada dintre l'atletisme català. Ha estat una confirmació de les possibilitats que ja deixà entreveure d'una manera clara la temporada anterior.

El primer d'aquests actes és el festival celebrat el 7 d'agost amb el Badalona que assolí el triomf per 32 a 23 punts. L'espectació per aquest matx fou importantíssima.

El segon fou els Campionats de Catalunya, quina organització fou concedida aquest any a la nostra Secció, com a prova de la confiança amb que la F. C. d'A., honra a la nostra entitat. Va celebrar-se el 25 de Setembre i hom pot dir que aquesta data quedarà com una de les més esplendoroses del nostre historial atlètic. Amb satisfacció remarcuem com en Martí renovellà el seu títol de Campió de llançament de disc en competència amb els millors especialistes.

El tercer festival va celebrar-se el 2 d'octubre, essent un matx amb el potent equip del Club Gimnàstic de Tarragona que s'emportà la victòria del 32 a 23 punts. En aquest festival es destacà el nostre equip de relléus, que ens fa concebir gran esperances. En Pauls millorà el recort català de correr la distància amb el magnífic temps de 46 s. 4/5.

Moltes altres participacions han tingut els nostres consocis en la vida atlètica de Catalunya, que deixem de relatar per manca d'espai, i que satisfant abastament les esperances que teniem posades en la nostra jove secció.

EN JOSEP ESTEVE, DE MANRESA, ES MORT

Des d'aquestes planes no podem menys que expressar als nostres companys del Centre Excursionista de Bages, el nostre profund condol per la pèrdua que els apena. En Josep Esteve, farmacèutic, home de cor i ple d'austeritat, deixa un lluminós record. Havia estat el cap de l'Esquerra Catalana i director de «Bages-Cuitat». Fou dels fundadors de l'Orfeó Manresà i cooperà en les tasques de l'Institut d'Estudis Catalans, del qual era Corresponsal, a més de les nombroses que efectuà com a President del C. E. de Bages. Descansi en pau.

FULLA D'EXCURSIONS**DIES 1 i 2 D'OCTUBRE****Excursió de Camping a Sant Llorenç**

Organitzada per la Secció d'Esports de Neu i d'Alta Muntanya.

DIA 9**Excursió a la Font del Forat, Montcau, Font de les Fugoroses, Coll Gabatx, Canal de la Tanca, Els Obits i Can Pèlacs**

Hora de sortida: A les 5 del matí del pas a nivell de Sant Pere.—Vocal, Jaume Tria.

DIA 16**Excursió al Montserrat Occidental, organitzada per la Secció d'Esports de Neu i d'Alta Muntanya**

Aquesta excursió es realitzarà amb auto-camió fins a Santa Cília i és intenció dels organitzadors dividir-la en dos grups que es dirigiran respectivament als Ecos i als Frares Encantats, per retrovar-se després a l'hora que es senyali de tornada.—Sortida a les 4 del matí de la Plassa del Tramvia.—Pressupost aproximat: unes set pessetes.—Inscripció: Dimarts dia 11.—Vocal, Jaume Giera.

DIA 23**Excursió a la Font del Ocell Viu, Ubach, Font de Carlets, Rellinàs i retorn per Monistrol**

Pressupost: 1'55 pessetes.—Hora de sortida a les sis matí del pas a nivell de la Carretera de Rellinàs.—Vocal, Joaquim Vendrell.—Inscripció: divendres dia 21.

DIA 30 D'OCTUBRE**Excursió a Olesa, La Puda, Cairat, Casa Gomis i Monistrol**

Sortida a les 7 matí per l'estació del Nord.—Pressupost: unes 3 pessetes.—Vocal, Joan Riera.—Inscripció: divendres dia 28.

DIA 6 DE NOVEMBRE**Excursió a Santa Creu d'Olóde**

Sortida a les 6 matí pel ferro-carril elèctric.—Vocal, Josep Llenas.—Pressupost: 2 pessetes.—Inscripció: divendres dia 4.

DIA 13**EXCURSIÓ-VISITA A MANRESA**

Sortida a les 8 amb l'auto d'Olesa, per coninar amb els Ferrocarrils Catalans.—Pressupost 6 pessetes.—Vocal, P. Sala Flotats.

DIA 20**Excursió a La Pola, Matarrodona, Sant Jaume de Vallhonesta i Sant Vicens de Castellet**

Sortida a les 5 matí del pas a nivell de Sant Pere.—Pressupost: 2 pessetes.—Vocal, Joan Borràs.—Inscripció: divendres dia 18.

DIA 27**Excursió al Castell d'Aramprunyà**

Sortida a les 6 matí pels ferrocarrils elèctrics.—Pressupost: unes 5 pessetes.—Vocal, Josep Belil.—Inscripció: divendres dia 25.

DIA 4 DE DESEMBRE**Excursió a Sant Llorenç del Munt**

Sortida a les 6 matí del pas a nivell de Sant Pere.—Vocal, Lluís Sarlé.—Inscripció: divendres dia 2.

ASSEGURANCES CAPELLA

ST. LEOPOLD, 98

V I D A
INCENDIS
ACCIDENTS
MARÍTIMS
ROBATORIS, ETZ.

TELÈFON, 109

Els productes fotogràfics «GEVAERT» són
els millors.

Aficionats: Probeu-los i els usareu sempre.

Aquesta pel·lícula es lo millor de lo millor.

AFICIONATS:

Se recomana d'una manera especial

Els rotllos de pel·lícula

Les plaques Extra i Ultra-Ràpides

Els papers i tarjetes RONIX (auto-virants)

» » » Ridax (cloro-bromur)

» » » Ortho-Brom (bromur)

Els reveladors que en forma de pasta s'han
posat a la venta.

EDUARD TEY. -- Plaça del Pi, 2
BARCELONA

CONFITERIA

CASA CUNÍ

RUTLLA, 52 :: TELÈFON, 412 :: TERRASSA

Tintoreria Vda. Castelló

Rentats al sec, Tenyits, Planxats al vapor a diari.-

Colors sòlids a la mostra. - Negres per a dols,

a les 10 hores. - Sacció especial de destacats.

Nord, 25. - Telèf. 334. - Sucursal: Rutlla, 40

JOAN MORRAL
IMPRESSOR

M. Abad Ribera

Pues i Lliços per a teixits. - Extens assortit en

pues de lloguer. - Filferros de totes classes.-

Laminació en fret de cercols per

a embalatges, i altres indústries

Topete, núm. 1 :-: Telèfon, 174